

PRESUDA SUDA

8. studenoga 1990. (*)

„Jednako postupanje prema radnicima i radnicama – Uvjeti otkaza – Izostanci zbog bolesti povezane s trudnoćom ili porodom”

U predmetu C-179/88,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u, koji je uputio Hoejesteret u postupku koji se pred njim vodi između

Handels - og Kontorfunktionaerernes Forbund i Danmark, u svojstvu opunomoćenika Birthe Vibeke Hertz,

i

Dansk Arbejdsgiverforening, u svojstvu opunomoćenika društva Aldi Marked K/S,

o tumačenju Direktive Vijeća 76/207/EEZ od 9. veljače 1976. o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pogledu pristupa zapošljavanju, strukovnom osposobljavanju i napredovanju te uvjeta rada (SL L 39, str.40.),

SUD,

u sastavu: O. Due, predsjednik, J. C. Moitinho de Almeida, G. C. Rodríguez Iglesias i Díez de Velasco, predsjednici vijeća, Sir Gordon Slynn, C. N. Kakouris i F. Grévisse, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Darmon,

tajnik: B. Pastor, administratorica,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za **Handels - og Kontorfunktionaerernes Forbund i Danmark**, u svojstvu opunomoćenika B. V. Hertz, tužiteljice u glavnom postupku, odvjetnik L. S. Andersen, odvjetnica, članica Odvjetničke komore u Aarhusu,
- za **Dansk Arbejdsgiverforening**, u svojstvu opunomoćenika društva Aldi Marked K/S, druge stranke u glavnom postupku, J. P. Buhl, odvjetnik u Kopenhagenu,
- za vladu Ujedinjene Kraljevine, J. A. Gensmantel, iz *Treasury Solicitor's Departmenta*, u svojstvu agenta,
- za talijansku vladu, P. G. Ferri, *avvocato dello Stato*, u svojstvu agenta,

- za Komisiju Europskih zajednica, I. Langermann, članica pravne službe, u svojstvu agenta,

uzimajući u obzir izvještaj za raspravu,

saslušavši usmena očitovanja koja su iznijeli Handels - og Kontorfunktionaerernes Forbund i Danmark, Dansk Arbejdsgiverforening, Ujedinjena Kraljevina, talijanska vlada i Komisija, na raspravi održanoj 3. listopada 1989.,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 14. studenoga 1989.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Rješenjem od 30. lipnja 1988. koje je Sud zaprimio 4. srpnja 1988. danski Højesteret (Vrhovni sud) uputio je, na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u, dva prethodna pitanja o tumačenju Direktive Vijeća 76/207/EEZ od 9. veljače 1976. o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pogledu pristupa zapošljavanju, strukovnom osposobljavanju i napredovanju te uvjeta rada (SL L 39, str.40., u daljnjem tekstu: direktiva).
- 2 Ta su pitanja postavljena u okviru spora između B. V. Hertz, blagajnice i prodavačice na nepuno radno vrijeme, i njezinog prijašnjeg poslodavca, Aldi Marked K/S. B. V. Hertz, koju je Aldi Marked zaposlio 15. srpnja 1982., rodila je dijete u lipnju 1983., nakon trudnoće „s komplikacijama”, zbog čega je u dogovoru s poslodavcem otišla na bolovanje.
- 3 Po isteku njezinoga roditeljnog dopusta koji, prema odredbama mjerodavnog danskog zakona, traje dvadeset četiri tjedna nakon poroda, B. V. Hertz je počela raditi na kraju 1983. Do lipnja 1984. nije imala nikakvih zdravstvenih problema. Međutim, od lipnja 1984. do lipnja 1985. bila je sto radnih dana na bolovanju. Među strankama je neosporno da je bolest B. V. Hertz posljedica njezine trudnoće i poroda.
- 4 Pismom od 27. lipnja 1985. Aldi Marked je priopćio B. V. Hertz da raskida njezin ugovor o radu sa zakonskim otkaznim rokom od četiri mjeseca. Zatim je Aldi Marked precizirao da su izostanci B. V. Hertz razlog njezinome otkazu i da je uobičajeno otpustiti radnike koji su često odsutni zbog bolesti.
- 5 Budući da je Soe - og Handelsretten (Pomorski i trgovački sud) odbio tužbu koju je B. V. Hertz podnijela protiv tog otkaza, B. V. Hertz je protiv te presude podnijela žalbu pred Højesteretom (Vrhovni sud). Na tom se sudu Handels - og Kontorfunktionaerernes Forbund i Danmark (Danska udruga radnika u trgovinama i uredima) pojavila u svojstvu opunomoćenika B. V. Hertz, a Dansk Arbejdsgiverforening (Danska udruga poslodavaca) u svojstvu opunomoćenika društva Aldi Marked. Smatrajući da je ta tužba ukazala na poteškoće oko tumačenja

Direktive Vijeća 76/207/EEZ, Hoejesteret (Vrhovni sud) je odlučio uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

- „1. Obuhvaćaju li odredbe članka 5. stavka 1. u vezi s člankom 2. stavkom 1. Direktive Vijeća od 9. veljače 1976. o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pogledu pristupa zapošljavanju, strukovnom osposobljavanju i napredovanju te uvjeta rada (76/207/EEZ) otkaze koji su posljedica izostanaka zbog bolesti povezane s trudnoćom ili porodom?
 2. U slučaju potvrdnog odgovora, vrijedi li zaštita od otkaza zbog bolesti povezane s trudnoćom ili porodom bez vremenskog ograničenja?”
- 6 Za širi prikaz okolnosti spora u glavnom postupku, tijekom postupka te pisanih očitovanja koja su podnesena Sudu, upućuje se na izvještaj za raspravu. Ti su dijelovi spisa preuzeti u nastavku samo u onoj mjeri u kojoj je to nužno za odlučivanje Suda.

Prvo pitanje

- 7 Očitovanja koja su podnesena Sudu pokazuju opseg poteškoća na koje ukazuje pitanje koje je uputio nacionalni sud.
- 8 S jedne strane, ističe se da se otkaz koji žena dobije zbog trudnoće, poroda ili opetovanih izostanaka zbog bolesti povezane s trudnoćom ili porodom, neovisno o vremenu u kojemu se ta bolest pojavi, protivi načelu jednakog postupanja, jer se takve tegobe ne mogu pojaviti kod radnika muškog spola i stoga ovaj potonji ne može dobiti otkaz zbog istog razloga.
- 9 S druge strane, navodi se da se poslodavcu ne može zabraniti da otpusti radnicu zbog mnogobrojnih bolovanja samo zbog toga što je bolest povezana s trudnoćom ili porodom. Otkaz zbog tog razloga nije dostatan za utvrđivanje povrede načela jednakog postupanja. Naime, takva zabrana, koja bi opterećivala poslodavca niz godina nakon poroda, uzrokovala bi ne samo poteškoće u poslovanju i nepravilne posljedice za poslodavca nego i negativne učinke na zapošljavanje žena. Osim toga, iako članak 2. stavak 3. direktive državama članicama omogućava donošenje pravila o zaštiti žena s obzirom na trudnoću i majčinstvo, on ne daje nikakve smjernice u pogledu određenog sadržaja takvih pravila.
- 10 Najprije valja podsjetiti da je, na temelju njezinoga članka 1. stavka 1., svrha direktive provedba, u državama članicama, načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pogledu pristupa zapošljavanju, strukovnom osposobljavanju i napredovanju te uvjeta rada.
- 11 Članak 2. stavak 1. direktive određuje da „načelo jednakog postupanja [...] podrazumijeva nepostojanje svake izravne ili neizravne diskriminacije na temelju spola, a posebno pozivanjem na nečije bračno stanje ili obiteljsku situaciju” [neslužbeni prijevod]. U skladu s člankom 5. stavkom 1. „primjena načela jednakog postupanja s obzirom na uvjete rada, uključujući uvjete otkaza, podrazumijeva da su muškarcima i ženama zajamčeni isti uvjeti, bez diskriminacije na temelju spola” [neslužbeni prijevod].

- 12 Članak 2. stavak 3. direktive određuje da „ova direktiva ne dovodi u pitanje propise koji se odnose na zaštitu žena, osobito s obzirom na trudnoću i majčinstvo” [neslužbeni prijevod].
- 13 Iz navedenih odredaba direktive proizlazi da otkaz koji radnica dobije zbog trudnoće predstavlja izravnu diskriminaciju na temelju spola, kao što je to i odbijanje zapošljavanja trudnice (vidjeti presudu od ovog istog dana, Dekker, C-177/88, Zb., str. I-03941.).
- 14 Nasuprot tomu, otkaz koji radnica dobije zbog opetovanih bolovanja koja nisu povezana s trudnoćom ili porodom ne predstavlja izravnu diskriminaciju na temelju spola, jer bi takva bolovanja dovela do otkaza, pod istim uvjetima, radnika muškog spola.
- 15 Valja utvrditi da se direktiva ne odnosi na pretpostavku bolesti koja je povezana s trudnoćom ili porodom. Ipak, ona priznaje nacionalne odredbe koje ženama jamče posebna prava zbog trudnoće i majčinstva, poput roditeljskog dopusta. Iz toga proizlazi da je žena tijekom roditeljskog dopusta, koji koristi na temelju nacionalnog prava, zaštićena od otkazâ koji se obrazlažu njezinim izostancima. Na svakoj je državi članici da utvrdi trajanje roditeljskog dopusta na način da se radnicama omogući izostanak s posla u razdoblju tijekom kojega se javljaju tegobe povezane s trudnoćom i porodom.
- 16 U slučaju bolesti koja bi se pojavila nakon roditeljskog dopusta, bolest koja je povezana s trudnoćom ili porodom ne treba razlikovati od druge bolesti. Takvo patološko stanje potpada pod opća pravila koja se primjenjuju u slučaju bolesti.
- 17 Naime, radnice i radnici jednako su izloženi bolesti. Iako je točno da su određene tegobe svojstvene jednom ili drugom spolu, valja samo ispitati je li neka žena dobila otkaz zbog izostanka povezanog s bolešću pod istim uvjetima kao i muškarac; ako je takav slučaj, nema izravne diskriminacije na temelju spola.
- 18 Također, u takvom slučaju ne treba se pitati o okolnosti jesu li žene češće od muškaraca odsutne zbog bolesti i stoga ni o postojanju eventualne izravne diskriminacije.
- 19 Stoga, uz pridržaj odredaba nacionalnog prava koje su donesene na temelju članka 2. stavka 3. Direktive Vijeća 76/207 od 9. veljače 1976. o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pogledu pristupa zapošljavanju, strukovnom osposobljavanju i napredovanju te uvjeta rada, na prvo pitanje valja odgovoriti da se otkazi koji su posljedica izostanaka zbog bolesti povezane s trudnoćom ili porodom ne protive odredbama iz članka 5. stavka 1. u vezi s člankom 2. stavkom 1. te direktive.

Drugo pitanje

- 20 S obzirom na to da je na prvo pitanje dâan odgovor, na drugo pitanje nije potrebno odgovoriti.

Troškovi

- 21 Troškovi britanske i talijanske vlade kao i Komisije Europskih zajednica, koje su Sudu podnijele očitovanja, ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenoga,

SUD,

o pitanjima koja je rješenjem od 30. lipnja 1988. uputio danski Højesteret (Vrhovni sud), odlučuje:

Uz pridržaj odredaba nacionalnog prava koje su donesene na temelju članka 2. stavka 3. Direktive Vijeća 76/207/EEZ od 9. veljače 1976. o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pogledu pristupa zapošljavanju, strukovnom osposobljavanju i napredovanju te uvjeta rada, otkazi koji su posljedica izostanaka zbog bolesti povezane s trudnoćom ili porodom ne protive se odredbama iz članka 5. stavka 1. te iz članka 2. stavka 1. te direktive.

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourggu 8. studenoga 1990.

[Potpisi]

* Jezik postupka: danski